

2. Niels Hav: En bristefærdig

Teksten er fra novellesamlingen Den iranske sommer fra 1990.

Niels Hav (f. 1949), dansk forfatter.

Det var en ny bebyggelse. De lave boligblokke lå nøgne som et første udkast, de var ikke groet fast endnu, og bag dem var markernes gule og brune farver. Jeg lagde mærke til alt.

Stående på asfalten tog jeg brevet frem og læste adressen igen, før jeg begyndte at gå ned mod den nærmeste blok, der lå bag en jordvold med nyplantede træer. Panoramaruderne var mørke og blanke og reflekterede sollyset som en væg af spejle hængt op i landskabet. Et af dem måtte være Riggis.

Så sad vi lænet mod hinanden over teen og røg. De første nervøse smil havde lagt sig, og jeg skubbede skoene af og strøg med en fod over det ru tæppe hvor vi sad. Jeg var her jo, og lige over for mig på gulvet sad Riggis, der lignede sig selv med de ustandselige fingre i håret og den samme hurtige måde at ryge på.

Det var en stor lejlighed med næsten ingen møbler. Midt på gulvet stod en stor seng, og der var et lavt bord og en stol af rustfrit stål. I vindueskarmen stod en rød telefon, mere var der ikke i det rum.

Jeg havde fortalt om rejsen, mens vi rettede teen an på en bakke i køkkenet. Riggis havde virket interesseret og glad for at se mig. Så ringede det på døren og hun forsvandt ud i entreen. Jeg hørte én sige noget, der var et dybt ekko fra opgangen, det var en mands stemme. Riggis vekslede et par ord med ham.

— Hvem var det? spurgte jeg da hun kom tilbage.

20 — Ikke nogen, sagde hun.

Hun var min storesøster, jeg havde altid fulgt efter hende, imiteret hendes fremskridt. Hun begyndte på noget, og jeg overtog det.

— For resten, sagde jeg, — mor ringede. Jeg skulle hilse.

Hun så på mig i et hurtigt kast. — Du gav hende ikke min adresse, vel?

25 — Jo, måtte jeg sige.

Riggis bed sig i læben. Hun sagde ikke noget, og der kom en anspændt lytten mellem os, mens hun bar bakken ind og stillede den på tæppet. Jeg ville gerne sige at jeg var ked af det, men jeg kunne ikke finde ordene. Et øjeblik så vi på hinanden langt borte fra.

— Det hele er jo så underligt, sagde Riggis senere, over teen.

30 Og nu var den drukket. Vi så forbi hinanden og lyttede udad mod opgangen, hvor der af og til var et smæld efter en smækket dør. Hver en lyd så ud til at gøre Riggis urolig, hun rejste sig og gik rundt om sengen. Lejligheden var vist frem, men nu foran ruden fik hun øje på landskabet.

— Skal vi gå en tur? spurgte hun.

35 Det var stadig varmt og jeg lod jakken blive, jeg havde lyst til at mærke vinden gennem kjolen. Da vi stod i døren bippede telefonen og jeg ville gå tilbage, men Riggis trak mig ud og lod døren smække. Jeg fulgte efter hende ned ad trappen, vores trin i opgangen var asynkron og fremkaldte et ujævnt rungende ekko.

40 Vi gik gennem de lange skygger over parkeringspladsen og ned ad kørevejen mellem blokkene. Ensformigheden var ikke noget at kommentere, sådan skulle det åbenbart være overalt nu, asfalt og beton. Selv den lille legeplads var asfalteret.

På vej forbi den sidste blok kunne vi høre en dyb brummende lyd. Vi nåede gavlen og blev ramt af lyset, solen brændte gennem en tynd dis, et lille chok.

45 Vi blev stående hvor asfalten slap op og så ud over en kolossal mark, hvide og gullige farver skar i øjnene. På midten var en mejetærsker i gang med det sidste korn, bag sig

efterlod den en stribe halm, der fortsatte rundt og rundt om det uhøstede korn som et uendeligt spor. Øjnene løb vild i denne snoning, og en pludselig svimlen fik mig til at tage det første skridt ud i stubmarken, uden at det egentlig var planlagt.

50 Vi begyndte at gå. Stubbene var ankelhøje og hviskede omkring skoene, og mellem dem var jorden tør og hård og gennemtrukket af et fint netværk af revner og sprækker som en bristefærdig skorpe. Af og til skridtede vi over en stribe halm for at skifte spor og nå længere ind i labyrinten.

I begyndelsen var stilheden pinlig, ordene manglede. I næste øjeblik ville en af os blive nødt til at åbne munden og slutte parentesen af hviskelyde og halmlyde og mejetærskerens 55 dybe duren¹ over bakken ned mod os. Men vi skrævede over endnu et skår og undgik ikke løs halm i skoene, og lidt efter gik vi begge med halmstrå i hånden, som vi først uden at tænke over det stak i munden for at undersøge denne knitrende gulhed til bunds og eftersøge en smag med tungen. Og bagefter var det fingrene der trak stråene ud og snoede dem omkring en kno, mens parentesen voksede og voksede og stilheden blev til 60 noget andet uden begyndelse og afslutning. Vi gik.

Mejetærskeren nåede ned, den standsede og bakkede og vi så en sky af fint støv rejse sig, da den sænkede gabet og langsomt åd sig ind i en ny stribe korn. Føreren stod op i bar overkrop og blå arbejdsbukser. Med skrævende ben og hænderne omkring rattet 65 stirrede han ned over de arbejdende vinger og knive, hvor kornet som en bred bæk forsvandt ind i maskinen. Nu fulgte vi hans ryg og den endeløse strøm af løs halm som kom til syne fra en åbning skjult af dovent blafrende sække.

Vi skridtede over endnu en stribe halm, og en til, og mærkede hvordan marken videde sig ud til alle sider og gjorde os mindre og mindre, efterhånden som mejetærskeren fjernede sig og vi kun var omgivet af halm og sol og en tynd vind, der trak kjolerne ind 70 mellem knæene. Det var som om vi gik ad en høj trappe i landskabet, og samtidig med at vi kunne se længere væk, blev vi synlige for osselv.

— Se, sagde Riggi og viste mig sin arm. Over albuen var der et ovalt sår, rødt og væskende, det lignede mærker efter tænder. Hun smilede sit mystiske smil, der havde skaffet hende mange uvenner. Det smil gjorde folk bange, ingen forstod betydningen.

75 Det gjorde også mig urolig. Jeg blev nødt til at flytte øjnene væk fra horisonten og ind i labyrinten for at finde det næste sted at sætte en fod eller følge en jordfarvet markmus ind mellem stråene, hvor den forsvandt uden at efterlade nogen lyd eller bevægelse og derfor i næste øjeblik virkede utrolig.

80 Da vi kom op ad trappen, stod der en mand i opgangen foran Riggis dør. Vi havde købt nogle flasker vin og en færdig pizza med fra centeret, og bar hver på en pose.

— Dav piger, sagde han. Det var en mand omkring fyrre i hvide træsko og store løse arbejdsbukser.

Riggi så isnende forbi ham, mens hun rodede efter sin nøgle. Jeg kunne se at hendes 85 hånd rystede, da hun stak nøglen i låsen. Manden tog et skridt frem og stillede sig tæt op ad mig, som om han uden videre var parat til at gå med ind.

Jeg gik forbi Riggi og ind i lejligheden. Manden ville følge efter. Men Riggi bremsede ham. — Forsvind, sagde hun hårdt og huggede døren i foran hans træsko.

— Er det ikke en du kender? spurgte jeg forundret.

90 Vi kunne høre manden råbe et eller andet ude på trappen. Så dunkede han en næve mod døren. Lidt efter begyndt han at gå ned.

— Jeg kender ingen, sagde Riggi.

¹ *duren*: brummen.

Om aftenen sad vi i den store seng og drak vin, mens augustmørket omringede blokken. I ruderne overfor var der tændt lys, og man kunne se mennesker gå rundt fra rum til rum, tydelige som insekter under et mikroskop.

95 På gulvet stod en transistor og spillede meget dæmpet, det var en tysk station, klassisk musik. Rigggi lå udstrakt på ryggen med hænderne under nakken, og et stykke tid troede jeg at hun sov. Men så rejste hun sig, hentede sit glas op fra gulvet ved siden af sengen og drak en lang slurk.

100 — Folk her er så underlige, sagde hun og blev siddende med glasset i hånden.
— Underlige? sagde jeg.
Hun kravlede ned fra sengen og gik ud i køkkenet og kom tilbage med en ny flaske vin. Hun skruede låget af, fyldte mit glas og skænkede op til sig selv.

105 — I sommerferien, sagde hun, — der var en der døde. Han havde ligget over en uge da de fandt ham. Fordi han stank. Men det stinker hele tiden, og jeg havde ikke lagt mærke til noget. Bagefter kom der nogen som skulle tømme lejligheden, de brækkede sig da de bar hans stol ned. Den stol han havde siddet død i. De stod hernede på parkeringspladsen og brækkede sig.

Jeg så på hende, jeg vidste ikke hvad jeg skulle sige.

110 Rigggi rejste sig og hentede cigaretterne i vindueskarmen. Jeg tog en af mine egne. Da hun ville tænde, knækkede den første tændstik. — For fanden, sagde hun og smed den fra sig. Jeg gav hende ild med lighteren.

— Hvordan er der på universitetet? sagde hun, — fortæl mig noget om det.
— Jeg er jo ikke rigtig begyndt endnu, sagde jeg, — det er først om en uge. Men jeg tror det bliver godt, jeg har hentet nogle papirer, læseplaner.

115 Rigggi lo, men det var en latter jeg ikke forstod, blandet med angst.
— Far er stolt af dig, er han ikke?
Men jeg smilede kun, bange for at sige noget forkert. Rigggi havde flakket rundt, hun sprang fra gymnasiet og havde ødelagt den plan der var lagt for hende. Nu måtte hun improvisere, mens jeg langsomt arbejdede mig forbi hende. Var det sådan hun så sig selv?

120 — Vi to er så forskellige, sagde hun trist.
Vi røg. Vi tømte glassene og fyldte dem igen. En symfoni kulminerede i et tordnende crescendo², men vi havde skruet næsten ned for lyden. Sad i hinandens stilhed.

125 Rigggi gik på toilettet. Da jeg rejste mig for at strække benene kunne jeg mærke vinen som en blød tyngde i muskulaturen. I blokken overfor var der slukket de fleste steder nu, men bag en af ruderne stod en kvinde med en lukket bog i hånden, hun var i en lang hvid natkjole, og fordi lyset skinnede igennem den bagfra stod den som en glorieagtig stråleglans omkring kroppen.

Pludselig bippede telefonen ved siden af min hånd, lyden jog et spjæt gennem armen.

130 Jeg løftede røret. — Hos Rigggi.
Der var en underlig strubelyd, så gungrede en brølende militærmarch igennem, et mandskor. Kvinden i blokken overfor gik væk fra ruden, hun slukkede og forsvandt i mørket. Lyden blev brat hugget over.

— Hos Rigggi, gentog jeg mekanisk.

135 — Er du våd? Det var en slingrende mandsstemme, den underlige strubelyd kom igen.
— Kan jeg komme nu, hva?
Jeg lagde røret på. Lige bag mig stod Rigggi, vi så på hinanden. Så var telefonen der igen. Rigggi bøjede sig og hev stikket ud, hun mumlede noget jeg ikke fik fat i.

² *crescendo*: gradvis stigende lydstyrke.

— Hvad er det for noget? Sagde jeg.
140 Hun gik tilbage til sengen, skænkede vin, drak og fyldte glasset igen. — De har mit nummer. Hun lo. — De har endda min adresse.
— Hvor er du naiv, sagde hun.
— For fanden, sagde hun, — de ringer døgnet rundt.
Hun stillede glasset på gulvet og lod sig falde bagover i sengen. Men med det samme
145 satte hun sig op igen. — Sig noget! sagde hun hidsigt. — Kan du aldrig sige noget, du står bare der og glør, den pæne pige.
Jeg satte mig i fodenden. Famlende begyndte jeg at fortælle om en fest, en
housewarming på kollegiet, nye venner. Midt om natten var vi gået gennem byen fra
værtshus til værtshus. Mens jeg fortalte lod det alt sammen pludselig så idiotisk, en
150 frygtelig naivitet. Men Riggi havde også været inviteret.
— Hvorfor kom du ikke? Sagde jeg.
— Jeg bryder mig ikke om fester, sagde hun.
I virkeligheden havde jeg været nervøs for at hun skulle komme og se på mit liv med
kritiske øjne. Smile sit smil.
155 — Det ved du godt, sagde hun. Hendes øjne var urolige og det forplantede sig til hænderne, hun lagde cigarettens fra sig og kørte fingrene gennem håret. Så hentede hun flasken og skænkede mere vin.

Riggi tog tøjet af og lagde sig til at sove. Jeg blev siddende med den sidste vin. Midt om
160 natten klædte jeg mig af og krøb ind under tæppet med fødderne mod hendes ansigt. Vinen sendte en serie mærkelige fantasier gennem min hjerne, jeg sov kun halvvejs. Da det begyndte at blive lyst kom Riggi krybende og lagde sig tæt ind til mig. Jeg vågnede helt. Hun klamrede sig fast som et barn med armene omkring min krop, men jeg turde ikke røre mig. — Hjælp mig, sagde hun klynkende. Eller var det migselv? Så sov jeg lidt
165 igen med hendes arme omkring mig, svømmende i et dybt blødt mørke.
Da jeg vågnede sad hun i køkkenet og havde lavet kaffe, hun havde også hentet frisk brød. Jeg tog et bad og skiftede tøj. Jeg havde tænkt mig at blive en dag mere, men ikke nu.
Riggi fulgte mig til bussen. Hun var sigselv på en underlig adspredt måde. Vi stod og
170 ventede sammen.
— Du, sagde hun, — jeg vil godt have mit brev igen, har du det med?
— Nej, sagde jeg.
Bussen kom, og hun rørte ved min kind med en hed hånd. Jeg betalte chaufføren og gik ned gennem midtergangen for at vinke fra bagruden, men Riggi var allerede på vej tilbage.
175 Jeg så efter hendes ryg. Så vendte hun sig om og blev stående sådan, ingen af os vinkede.
På stationen nåede jeg at købe en avis og få den med ud til toget. Men da jeg havde fundet min plads og toget satte i gang, lod jeg den ligge ulæst på sædet, den virkede fuldkommen uinteressant.
Jeg så landskabet strømme forbi. Overalt var der halmbrande, mænd løb af sted bag en
180 mur af ild og røgskyerne bulnede op i lyset.
Jeg tog Riggis brev frem for at læse det igen. Hun beskrev sin lejlighed i detaljer, sit liv, sit spændende arbejde. Intet af det passede på det jeg lige havde set. Alligevel sad jeg med en fornemmelse af, at det var mit eget liv der var frygtelig forkert.